

Trygdarviðurskipti á arbeiðsplássunum

Tørvur á einum vælvirkandi arbeiðseftirliti

Tað er synd at siga, at trygdarviðurskiptini á teimum føroysku arbeiðsplássunum kunnu metast javnt við tey, sum eru í grannalondum okkara. Heldur ikki man okkara arbeiðseftirlit vera á hædd við tey, sum eru í hesum londum. Javnaðarflokkurin hevði hetta mál til umrøða á seinasta landsfundi sínum, og fara við á Sosialinum í hesum og komandi bløðum at taka hetta mál upp til viðgerðar, tá ið høvi er til tað. — Hesaferð viðgerða vit ein tilburð úr Lopra fyri fáum árum síðani, sum var nær við at kosta einum manni lívi.

— — —
Í 1973 kom ein arbeiðsmaður á verksmiðjuni í Lopra hjá P/f Kyrruvík út fyri eini vanlukku, sum mundi kosta honum lívið. Maðurin var við at rigga av, tá ið ein sprenging hendi í ketlinum, sum viðferði, at lúkan í

ketlinum skræðnaði — maðurin varð slongdur fleiri metrar gjøgnum luftina av lufttrýstinum. Smeiturin var honum so dyggur, at hann varð koyrdur á sjúkrahús við heilaskjálvtu, og fekk aftaná at verða útskrivaður arbeiðsforboð í triggjar vikur. Hann fekk tilsamans 2.000 kr. fyri hendan mista mánaðin frá Arbeiðsmannafelagnum og Vanlukkutryggingini, men ikki eitt oyra frá P/f Kyrruvík.

Hvør hevur ábyrgdina? Maðurin sigur seg vera uttan ábyrgd í hesi vanlukku, og at hetta kom heilt óvæntað. Tað er neyvan nøkur grund at mistrúgva honum. Ongin setur seg í livsvanda av egnum ávum.

Stjórin á virkinum, Heri Hjelm, sigur, at tað var arbeiðsmaðurin, sum hevði allan feilin, tí hann dugdi ikki at arbeiða við ketlinum. Men maðurin visti eftir øllum at døma ikki hvørjum standi ketilin var í, og er tað, tá

ið saman um kemur, ikki upp-gávan hjá virkiseigarunum at syrgja fyri at fólk verða upplærd til at arbeiða við arbeiðstólunum í tí ávísa virkinum?

Maskin- og ketilseftirlitið hjá landinum hevði givið virkinum løyvi at fara í rakstur við ymiskum treytum, sum skuldu lúkast so hvørt. M.a. stendur ketilin óinnigryrdur í verksmiðjuni, sum er í strið við galdandi lóg. Og afturat hesum kemur so ymiskt, sum týðir á, at alt ikki riggaði, sum tað skuldi.

Er tað maskin- og ketilseftirlitið hjá landinum, sum má taka ábyrgdina av vanlukkuni? Eftirlitsmaðurin hjá landinum, Niklas Magnussen, sigur, at ábyrgdin altíð liggur hjá virkiseigarunum ella leiðaranum. Liggur so ábyrgdin hjá stjóranum, Hera Hjelm?

Men tað sum fær ein at undrast er, at hóast meir enn fyra heil ár eru liðin síðan vanlukkan

hendi, so hevur eftirlitið hjá landinum enn ikki kannað, hvør orsøkin var til vanlukkuna.

Tað er onki annað enn eitt sjálvsagt krav, at málið verður kannað út í æsir. Ikki bert hevur arbeiðsmaðurin, sum var úti fyri hesi syndarligu vanlukku, krav upp á eina frágreiðing, sum hann hevur bíða eftir í meira enn fyra ár. Men eisini hansara arbeiðsfelagar, ja, fólk yvirhøvur hevur krav upp á eina slíka frágreiðing. Tí slíkt sigur ofta væl meir um støðuna í landinum enn fleiri bókur av prentaðum røðum hjá okkara politikkarum.

Sum okkara framleiðsluviðurskipti eru, hevur arbeiðsmaðurin onki krav, ongan rætt til at verða settur inn í tey viðurskipti, hann skal arbeiða undir. Tað er tí lætt at leypa hann um, og fjala óhugnaligar og vandamiklar veruleikar fyri honum. Er tað hetta, sum hent er í sildaverksmiðjuni í Lopra?

Hvat sigur arbeiðsmaðurin?

»Eg var inni og stongdið og slóktið fyri oljutilförlingini, og meðan eg standi á kantinum við instrumentbrettið, exploderaði. Hurðin krynglaðist upp, og eg var slongdur burtur av lufttrýstinum. Síðan visti eg ikki meira. Eg var fluttur á sjúkrahúsið á Tvøroyri við heilaskjálvtu. Har lá eg í eina góða viku. Og fekk ikki arbeiði í triggjar vikur aftaná. Í endurgjaldi fekk eg kr. 2.000 ikki frá partafelagnum Kyrruvík, men frá Arbeiðsmannafelagnum og Vanlukkutryggingini.»

Vit: Hatta kom heilt óvæntað?
Arb.: Ja tað er heilt vist. Ketilin

hevur ikki klárað at forbrent alla oljuna. Aftaná at tað er slótt gongur motorurin í einar 3 min., soleiðis at allur dampurin, sum er í forbrenningsrúminum, skal verða blástur út. Men ketilin hevur helst ikki klára at forbrent alla oljuna. Og tað exploderaði, tí ketilin var so heitur.

Vit: Fingu tit ongantið at vita, hvussu stutt var við ketlinum?

Arb.: Nei, ikki nakað slag av upplýsingum fingi vit.

Vit: Tað var ikki nógv tygum fingi í endurgjaldi?

Arb.: Nei, ein fær onki uttan ein steindoyr, so kanska teir koma við tí eitt sindur aftaná.

Vit: Hædd arbeiðsmannafelagið sett nakað krav fram um storri eftirlit?

Arb.: Nei, ikki tað eg veit um.

Vit: Vórðu nakrar broytingar gjørdar í samband við trygndina aftaná ólukkuna?

Arb.: Nei ikki tað eg veit um. Tað er tað sama nú sum fyrr. Einasti munurin er tann, at damp trýstið er sett niður aftaná, at rørin fóru einaferð.

Vit: Hava umboð hjá eftirlitinum tosað við teg um vanlukkuna?

Arb.: Nei, teir hava ikki so mikið sum ringt til mín!

Hvat sigur stjórin?

Vit: Hvussu nógv kostar tað at innigryða ketilin?

Heri Hjelm: Tað dugi eg ikki at siga. Vit hava ongantið gjørt nakra kostnaðarætlan yvir tað.

Annars er at siga, at maðurin, sum var úti fyri vanlukkuni, hevði sjálvur feilin. Tað hevði hann. Tað er heilt sikkurt. Og var ketilin innigryrdur, sum hann skuldi, so var hann fullkomiliga knústur.

Tit kunnu gott skriva, at maðurin bleiv við at kynda ketulin, og hann noktaði at starta. Hann fekk ikki ketulin at starta, og hann setti olju til fleiri ferðir, og ketulin var heitur og undir trykki, og so nú einaferð er oljan so heit inni í, at hon exploderaði.

Maðurin hevur ikki dugað at arbeiða við hesum.

Vit: Var hann ikki upplærdur til tað?

Heri Hjelm: Nei.

Vit: Er tað ikki tykkara uppgáva at upplæra fólk til slíkt arbeiði, serstakliga tá ið tað er so vandamikið sum hatta?

Heri Hjelm: Tað kunnu tit vist siga.

Vit: Hædd tað verið nakað gali við ketlinum?

Heri Hjelm: Nei, yvirhøvur ikki. Ketulin hevur virkað sum hann skal. Ketulin og verksmiðjan hevur verið og er undir eftirlitið frá landinum. Tað er Niklas Magnussen, sum stendur fyri tí.

